

STORTINGET

Representantforslag 138 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Hege Bae Nyholt og Tobias Drevland Lund

Dokument 8:138 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hege Bae Nyholt og Tobias Drevland Lund om å føre økonomisk tilsyn med kommersielle barnehagekjeder på konsernnivå

Til Stortinget

Bakgrunn

Utdanningsdirektoratets (UDIR) økonomiske tilsyn med private barnehager har kun eksistert siden januar 2022. Før dette skjedde tilsyn kun i kommunal regi. En nasjonal tilsynsordning kom på plass fordi det over tid har blitt dannet stadig flere kjeder og konserner i den private barnehagesektoren, som ikke har plassering i én kommune. Kjedene og deres eiere driver med kommersielle motiver. Det er en åpenbar risiko for at disse prioriterer kjedens fortjeneste istedenfor barna i de enkelte barnehagene.

Så å si alle barnehager har to inntektskilder: tilskudd fra kommunene og foreldrebetaling. Lovgivningen sier helt tydelig at alle disse pengene «skal komme barna til gode». Likevel gjør de ikke alltid det.

I løpet av januar-februar 2024 har UDIRs tilsyn i tre ulike saker tatt Norges største barnehagekjede, Læringsverkstedet, i å tappe barnehagene de driver, for penger. Sakene omhandler forskjellige aspekter ved driften og salg av eiendommer, men har den fellesnevneren at de peker tilbake på en praksis hos Læringsverkstedet sentralt, og ikke i den enkelte barnehage. Kort sammenfattet handler sakene om dette:

- Bevisst feilprising da Læringsverkstedet solgte eiendommer til det svenske eiendomsselskapet SBB. UDIR krever tilbakebetalt et «mellomlegg» på 39 mill. kroner for 3 bygg. UDIR har så langt gransket 3 av 139 bygg som Læringsverkstedet solgte til SBB samtidig i 2020. De har identifisert en identisk framgangsmetode. Dersom dette skulle stemme for alle de solgte eiendommene, er det milliarder av skattebetalernes penger som skulle ha tilfalt barna og barnehagene, som istedenfor har havnet hos eierne av Læringsverkstedet.
- Læringsverkstedet belaster barnehagene i kjeden med alt for mye med en «flat franchiseavgift», blant annet for å få bruke navnet «Læringsverkstedet». Denne avgiften tas fra tilskuddspenger som skal gå til barnehagene. Denne modellen er lik i hele konsernet og kan utgjøre store summer årlig.
- Ved tre kjente tilfeller har Læringsverkstedet latt kostnader for oppkjøp av barnehager gå på bekostning av barna og driften. Oppkjøp og overtakelse av eksisterende, enkeltstående barnehager har vært hovedkilden til vekst i kommersielle barnehagekjeder de siste årene. Den konkrete saken har utløst tilbakebetalingskrav på til sammen 1,2 mill. kroner.

Dette er konkrete resultater av at UDIR har gjennomført økonomiske tilsyn med private barnehager basert på risikovurderinger, over en periode på to år. Tilsynene avdekker praksiser som ikke besluttes eller styres i den enkelte private barnehage, men på konsernnivå i barnehagekjedene.

I tillegg har det blitt avdekket at husleien i barnehageeiendommer som er blitt skilt ut og solgt til utenlandske eiere, i gjennomsnitt ble fordoblet i prosessen. Disse pengene må for all framtid tas fra tilskuddspenger og

foreldrebetaling i den enkelte barnehage, imens fortjeningen av salget av eiendommene har tilfalt konsern og eiere, og bygd enorme formuer.

UDIRs tilsyn bringer ny informasjon og dokumentasjon på et viktig tidspunkt. Stortinget vil i løpet av det neste året behandle omfattende endringer i barnehage-loven. Summen av denne informasjonen danner samtidig et bilde av at de store kommersielle barnehagekjedene i for liten grad har vært ettergått samlet sett. Både regjeringen samlet og den forrige og den sittende kunnskapsministeren har vært politisk tydelige på at barnehager ikke skal være investeringsobjekt for kommersielle interesser, verken på den ene eller andre måten. Departementets forslag til endringen i barnehageloven handler i stor grad om rammene for kommunenes forvaltning av tilskuddene til barnehager. Derfor er det svært viktig at så mye informasjon som mulig blir til-

gjengelig før Stortinget går inn i den mest omfattende behandlingen av nettopp dette siden barnehageforliket i 2005.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig sikre at UDIR fører økonomisk tilsyn med private barnehager på konsernnivå.
2. Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig sørge for at det sikres og prioriteres ressurser til å føre økonomisk tilsyn med barnehagekonserner som har skilt ut og solgt eiendommer til utenlandske eiere.

9. april 2024

Hege Bae Nyholt

Tobias Drevland Lund